

ELOFIZETÉSI ÁRA
 EGÉSZ ÉVRE 16.- K. | NEGYED ÉVRE 4.- K.
 FÉLÉVRE 8.- K. | EGYES SZÁM -60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVED.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
 TELEFON 108-00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Mért nem vezelik a földgázt Budapestre?

Irta: *Bányász Béla*

Az em ékezetes erdélyi földgáz értekezlet alkalmával, de előtte is, utána is, ez a lap folyton rámutatott arra, mint mólözhetetlen szükségre és közérdekű kívánalomra, hogy a földgázt vezettesse a pénzügyminiszterium az *egész országnak* vitális érdekében, minden késedelem nélkül Budapestre. Kimutattuk per longum et latum magvas okfejtéssel, hogy lehet idevezetni, a gáz bősége és mennyisége iránt nincs kétség, csak az ország született gázzsakértőjének, a budapesti gázművek vezérigazgatójának lehet kétsége ez iránt. Szívós és kitartó felvilágosításaink elérték végre céljukat. A sajtó s vele a közvélemény széles rétegei kezdik belátni, hogy a szóp és nemes közérdekű koncepciónak, a földgáz Budapestre vezetésének, pusztán egy magánérdek áll utjában, amely sem nem szép, sem nem nemes, még csak nem is jogos. De éppen ezért, mert ilyen természetű érdek s éppen azért, mert Budapest tanácsa és törvényhatósága Budapest székesfővárosnak specialitása, lehetséges, hogy még ma is füst és pára a pénzügyminiszterium áldásos, okos, józan és az ország érdekében való terve.

A pénzügyminiszterium az 1913. évben is céltudatosan kívánja folytatni a földgáz feltárását, vagy közérthetőbben: felkutatását. A messze jövőbe tekintő gondolat, tudni, mit s mennyit hol rejt magában e kincsből az anyaföld. Ám, ha csak az a cél, hogy felkutattassék a földgáz, hogy azután elzárva — mint a kései századokban elraktározandó napmeleg — messze távolban levő idők szükségleteit elégítsük ki vele, akkor kár a feltárással annyira sietni. Több mint másfél millió kiadást jelent a költségvetésben a földgáz s mivel ez mind csak egy célt szolgál ezidőszerint, a kutatást, ha nincsen nyilvánvalóan közvetlen célok szolgálatában, elnagyoltnak kellene mondanunk az akciót.

Csak hogy a pénzügyminiszterium tudatában van a földgáz jelentőségének és akar is vele operálni. Helyes és kívánatos, hogy erélyesen folytassa is azt az akciót, amelyet Wekerle azzal indított meg, hogy a Veszprémi Antal nagysármási főbírónak telkén felfakasztott földgázforrást kerek 100 ezer koronáért megvásárolta. Csak melleleg említjük, mily lenéző mosolylyal fogadta e vásárt a magyar közvélemény, mely közgazdasági tekin-

teteken oly tulságosan képzett és előrelátó, hogy majdnem örültségnek mondották azt, hogy egy gázforrásért ennyi pénzt kidobjanak. Ellenben a pénzügyminiszteriumban — a mai pénzügyminiszter a megmondhatója már Wekerle elkészítette a bitumenekről szóló törvényjavaslatot, a földgázra is vonatkozó monopóliumot, rendre foglaltatta le az állam nevében a vonatkozó területeket, hogy eltávoztával ezt a kérdést — szerencsére — megértő utódokra hagyja.

Már akkor szóba került igen bizalmas körökben a földgáz idevezetésének gondolata, ami csak nem akar valóra válni, csak nem akar megérni. És nem is fog megérni, ha csak valami *kárpótlást*, valami *országos gázfelügyelői címet és jelleget* ki nem eszelnek a pénzügyminiszteriumban, egy egész hivatalt arra, hogy a lefektetett csővezeték az ellopás, kopás, rozsdásodás ellen, az emberek- és elemektől megóvandó, naponként végigkopogtassa. Hivatal kell ebben az országban, tisztelt Pénzügyminiszter ur, ez a fájdalmas igazság. Akkor nem agítalunk Erdélyben a földgáz ellen együgyű érvekkel, amiket mégis bevesz, amikre mégis hallgat az ország egész közgazdasági élete. A Fővárosi Hírlap, mely tisztán a fővárosi érdekekkel bibelődik, 9. számában „Ellenőrzés nélkül“ címen hosszabb cikkben panaszkodik arról, hogy a fővárosi gázgyárak egész költségvetését elvonják rendes statutarius felülvizsgálói elől, hogy e végből megkerülük a törvényt, hogy 2 milliót fordítottak a gázgyári költségvetés realitásának biztosítására más pénzekből akkor, mikor a főváros háztartása deficitel takarózik. És a gázgyárakra 60 milliót kényszerítettek ki a várostól. Ez aztán a gazdálkodás.

Érdekesnek tartjuk ehelyütt közölni a „Közlekedés és Közgazdaság“ című hetilapnak 48. számából „A gázgyárak“ című cikkecskét:

A gázgyár. A budapesti gázgyárral megfázott Budapest népe. Hogy drága s legalább is olyan rossz gázt kapunk, mint az osztrák társaságtól, vagy még rosszabbat, hisz azok nem jajongtak a naptalin mián, arról nem is beszélünk, hisz köztudatban van ez. Hogy rengeteg milliókat öltek bele, hogy a gázgyárak vezetésére vállalkozott urak minden fogadkozása s nagyhangú igéretése hiu ábránd maradt, arról is kár szót vesztögetni. Minden hibát rákennek a becsületes osztrák társaságra, amelynek egy nagy hibája lényeg volt, hogy „keresett“, míg a közüzemü gázgyár ravaszul leplezett deficitekkel küzd s ezt nem tudták neki

megbocsátani azok, akik még többet akartak keresni, de még azt se nyújtani, amit amaz kifogástalanul nyújtott. Lehetetlen formák közt kiakolbólitották Budapestről a derék magánvállalatot a közérdek szent nevében. A közérdek szent nevében kreáltattak hivatalok, ahol felelőtlenül, a szó szoros értelmében felelőtlenül rendelkeznek tíz és tíz milliókról. Gondoskodtunk egész sereg ember jó ellátásáról (ez a magyar hivatalok voltaképeni célja), gondoskodtunk arról, hogy ezen állásuk mellett egynemelyikük zavartalanul éhessen egyéb „hasznos” politikai s gazdasági ambícióinak, de nem gondoskodtunk arról, hogy a gázgyár az legyen, aminek lennie kell. Budapesten nincs ellenőrzés. Itt utcai hatásvilágítással fogja be az emberek szemét a városi gázgyár, amely nyakra-főre meri beugratni a városi intéző köreit, amelyek semmihez se tudnak s semmihez se akarnak érteni, újabb és újabb gázgyárak építésébe s teszi ezt tudatában annak, hogy Erdélyben — miként ezt „A Bányá”-ban már évek óta újból és újból figyelmeztetőleg olvassuk — olyan gázforrások vannak, melyek 10 Budapestet ellátnak különb gázzal, amelyet sohasem produkálhat mesterséges gáz. Üres kifogásokkal állanak elő, csak hogy kiépitkezheessenek a nehéz milliókat s addig nem kell az ingyen gáz. És tesszik ezt úgy, hogy — a gázgyár kiváló közgazdasági bizottsági tagok is lévén a fővárosi törvényhatóságában — elszámolásaink, számadásaink még a mindig engedékeny s hozzá nem értő jóbarátokból álló bizottságok retortáján se menjenek keresztül. A pénzügyi kormányzat tisztán közérdekű, Budapestre fölöttébb áldásos terveit napnap után keresztül huzzák a fővárosi gázművek s a pénzügyi kormányzat nem képes a belügyi kormányzat útján a fővárosi zárszámadásoknak előterjesztése alkalmával Budapest egész polgársága érdekében rendet teremteni ebben a hallatlan gazdálkodási módban. Budapest polgársága bizvást hozsánnával fogadná ezt. Mi csak azt nem értjük, hogy ülhet a kormányt támogatók közt az, aki a pénzügyi kormányzat legszebb s — mondhatni — ideális terveinek saját érdekében megakadályozója. Avagy e közérdekű tervek sikeresebb megakadályozására szolgálnak a sikerült magánérdekű delegációs ebédok?

Tőlünk áll a legtávolabb a személyi hajsza. Nekünk erre semmi okunk. Jóízlésünk is távol tartana ettől, de néha lehetetlenség valamit más-kép megérthetővé tenni, mint a személyes indítékok megmagyarázásával. Ne álljanak a budapesti gázművek egy országos érdek megvalósításának útjában. Mi emlékeztetünk arra, hogy mi még akkor hívtuk fel a fővárosi tanács, a nagy koncepciókkal dobálózó polgármester, az uralkodó demokrata párt figyelmét arra, hogy itt lévén az erdélyi földgáz, *ne is akarjanak tudni, ne*

is akarjanak hallani a légszesztársaság gyárainak megváltásáról. Nem is figyelmeztettünk. Mi követeltük ezt. Meg is magyaráztuk; mondván: vagy olyan hatalmas lesz az erdélyi gázmennyiség, (a sármásiét ismertük) amilyen az amerikai s akkor (a sármásiét ismertük) amilyen az amerikai s akkor is a gázgyárakat, mint gázgyárakat. Azt mondtuk, hogy *bűn, mert léha könnyelműség* ezt megcselekedni. Vagy nem lesz akkora gázmennyiség s megszabadultak akkor is egy csufos oktroy-tól, hiábavaló rengeteg pénzkidobástól, mert új gyárakat, új vezetékeket lehet létesíteni abból, amit a város erre a célra szánt, anélkül, hogy meg kellene előbb vásárolni az avult gyárakat és a vezetékeket, melyekről mi akkor megírtuk, hogy rosszak. Ma megvan a kifogásuk a fővárosi gázműveknek azzal operálnak, hogy avult a gázgyár és a rossz vezeték tele naftalinnal.

És Budapest. És még jellemzőbb Budapestre, hogy a volt osztrák gyárakba igazgatókul saját embereit ültette be, ezek korteskedtek a megváltásért — azon az alapon, hogy — mert igazgatták — ők jóknak ismerik a gyárakat és vezetékeiket. Maguknak kaparva ki a gesztenyét, ma ők igazgatják a most már városi műveket és ma rossznak hirdetik mindazt, amit megváltak a várossal. Legjellemzőbb Budapestre, hogy akkor is, most is a törvényhatóságban ülnek, a törvényhatóságban, mely választás útján tölti be tisztviselői állásait s így minden közfunkcionárius részket haragjától s hajszolja kegyeit, annál inkább, mert nagy a szájuk, lármás pártemberek s p. o. a gázigazgató saját személyében minden lében kanál, az országos politikát ép úgy boldogítván hasznos tevékenységével, mint a községit. És nincs kormányférfi, aki az ország érdekében odakiáltaná neki *Apaga satanas!* Megmérettél és könnyűnek találtattál. Hisz e szereplésével többet árt egy országos politikai pártnak, mely nála talentusabb, képzetesebb embereket ültethet be előadói székeibe, mint amennyit valaha is használni fog.

A pénzügyminiszter igenis háritsa el utjából az akadályokat. Tegyen, mert tehet róla, hogy a fővárosi gázművek hallgassanak, mert olyan eset ez, amikor el kell törniök: *omnia de nobis, sine nobis.* A pénzügyminisztert támogatja az egész ország osztatlan tisztességes közvéleménye ebben a kérdésben. Statuáljon példát. Ne a szokott módon egyezkedjék azokkal, akiknek erre semmi igényük, semmi joguk nem lehet, ha ilyet kérnek, csak szemérmetlenek lesznek. Egyszerűen ne vegye tudomásul létezésüket. De mivelhogy bizonyos, hogy jelentkezni fognak, mert azok az urak tündökölnék abban, hogy fölvonultassák közszereplésüket, keményen, a nyilvánosság előtt intse le. Meglátja a pénzügyminiszter, hogy agyaglábú bálvány az, (önmagának bálványa), akitől eddig rettegetek. Hogy üdv-

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelen mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körül 15.

riadal fogja kíséni fellépését, mert a sajtó csak addig hallgat, amíg egy öntudatos fellépés meg nem üti az igazi hangját. Mígha szépszerével akarja leszerelni, ha azt hiszi, hogy a fővárossal, mint hatósággal boldogul, előre megmondjuk, fatálisan téved. A főváros hatósága ma a zsebében látszik lenni. De ez csak látszat. Ma félnek tőle. Félnek a választott tisztviselők, félnek a bizottsági tagtársak, kik közt vezérkedik. De ha egyszer felülről intették le és úgy, hogy ez köztudomásu, valóságos gaudiummal fogadják ezt széltében-hosszában, mert mindenki előtt valósággal gyűlöletes az a gyámkodás és az az üresfejű fölény, amelylyel minden dologba beleszól és dönteni akar. És ilyen föllépéssel nyomban kezdetét vette reá nézve az a szomorú alkony, amiből többé — biztosítunk erről mindenkit — nincs feltámadás. És ez az alkony annál megnyugtatóbb, mert valósággal megkönnyebbül benne az egész ország közgazdasági élete.

Elektromos ellenállású ömlesztőkemence dudor- vagy csőalaku ömlesztett testeknek kvarcból való előállítására.

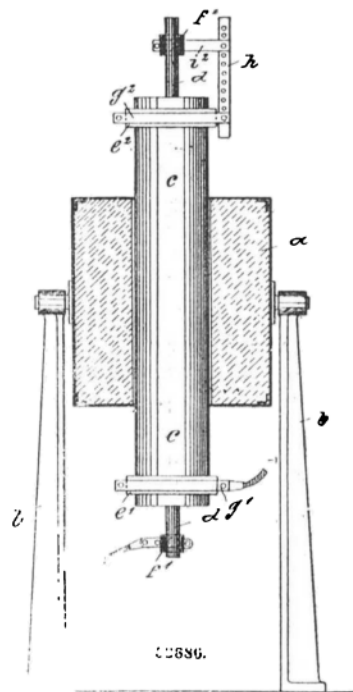
Már ismeretesek oly kvarcömlesztőkemencék, melyek rudalaku szénmagból és ezen szénmagot hosszának közepén köz meghagyásával körülvevő csőalaku koncentrikus, köpenyből állnak, melynél a bevezetett elektromos áram a mag és a köpeny közötti teret kitöltő kvarchomokot belülről kifelé haladva, megömlesztzi. Ezen szerkezet segítségével sikerül ugyan a központos hevitőrudat körülvevő, leggyakrabban szénből álló köpeny révén a gyűrűalaku ömlesztő térben képződő kvarctestnek külső fölületét megpörkölni, sőt mázszerű olvasztási hártáival bevonni, de nem sikerül a kvarctestet belülről is úgy megömlesztteni, hogy mindenütt egyenletes strukturájú ömlesztmény keletkezzék, ami pedig a megmunkálás, valamint az ömlesztett kvarckészítménynek jósága szempontjából igen fontos volna.

Ezen hátrány azonban kiküszöbölhető, ha a külső köpenynek és az ezen köpeny két nyitott végéből kinyuló belső magnak sorbakapcsolása mellett, az elektromos áramot először a köpenyen és azután egy, a köpenyt a maggal összekötő vezetéken át a mag hosszában is átvezetjük. Ezáltal ugyanis elérjük azt, hogy noha már kezdetben, tehát a kemence üzemének elején a külső köpeny megmelegszik és így a köpennyel érintkező kvarcrétegek is fölmelegsznek, ha nem is egészen a kvarchomok ömlesztési hőfokáig, az áram átáramlási idejének és az ömlesztési folyamat előrehaladásának megfelelően az áramnak a hosszirányban való átvonulása mellett az áram fokozatosan a sugárirányban is átvonul, az ömlesztés folytan vezetővé váló tömegén át, a köpenytől befelé a

fűtőmag felé, miáltal végül teljesen homogén ömlesztési struktúra keletkezik. Ez a hatás szabályozható azáltal is, hogy az áram hozzávezetési helyeit a köpenyen és fűtőmagon fokozatosan áthelyezzük, mivel ezáltal az ellenállások és ezzel együtt a fűtőhatás is megfelelően változik.

Nem ujak már ugyan oly elektromos ömlesztőkemencék, melyeknél egy téglalaku, alul zárt ömlesztő tér használatát k előkapcsolt ellenállás gyanánt az ömlesztési tér fenekével érintkező központos és áramtól átjárt hevitőmag számára. De ezen berendezéseknél jobban fölhevített fűtőmag miatt a téglalaloknak éppen hidegen akarjuk hagyni, tehát kímélni; azoknál hiányzik továbbá a téglalal teljesen átmenő és abból kinyuló fűtőmag és az áram sűrűségét szabályozó eltolható kapcsolások is. Ezek tehát a jelen berendezéssel elérni szándékolt cél elérésére, azaz a kvarctömeg egyenletes átolvasztására többé-kevésbé alkalmatlanok.

A mellékelt rajz a berendezés példaképeni fogantatási alakját tünteti föl.

Ez a szerkezet a (b) támasztóoszlopokra kibillenthető fölfüggesztett és szigetelő anyaggal kibélelt (a) kemencetestből áll, melyben a (c) széncső úgy van behelyezve, hogy a kemencéből mindkét oldalon kinyul. A (c) széncsőön aránylag vékony (d) szén- vagy grafitrud (mag) megy át és ezen rud és a (c) köpeny belső falá közt tér kvarchomokkal vagy más kvarcnyersanyaggal van kitöltve. A (d, c) széntesteknek végei szintén szénből álló (f, f1, f2), illetve (e, e1, e2) kontaktusgyűrűkkel vannak ellátva. Az áram a (g1, g2) kapcsolokon át vezetettik be a (c) köpenybe, illetve a (d) hevitőmagból, a (g2, e2) csatlakozások pedig

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása
KRAYER E. és TÁRSA BUDAPEST festék-, kence-
és lakkgyára ::

= Főraktár és iroda: =
V., Váci-ut 34.
„Krayér festékudvar“

Cs. és kir. udvari szállító. O cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállító.

(B/2139/746/52/II)

az (e2, f2) gyűrűket összekötő és esetleg különböző magasságokban furatokkal ellátott (h) fémsínnel együtt átvezetik az áramot (c) hüvelyből a (d) magba.

Üzemben az (e1) kapcsokon át a (c) hüvelybe bevezetett áram a hüvelyen és a (h) hidon át a (d) magba áramlik és ebből a másik, (i1) kapcsához csatlakozó vezetékbe. Emellett kezdetben, tehát akkor, amikor a (c) hüvely és a (d) mag közötti nyersanyag még meg nem olvad, a magnak erősebb melegedése folytán az ezen magot körülvevő réteg először olvad meg, míg a (c) köpeny falával szomszédos kvarcristályok csak összesülnek.

A kvarctömeg fokozatos megolvadása folyamán vezetővé válik, minek következtében az áram nemcsak a (c, d) testek hosszirányában vonul át, hanem sugárirányban is átjárja a megömlesztett anyagot, melyet emellett derít és egyenletesen megömleszt. A (c, d) széntesteknek az áram átvonulási idejének és az ömlesztési folyamatnak előrehaladásával változó ellenállásai kiegyenlíthetők, vagy pedig az ellenállásoknak a kvarctömeg egyes részeinek gyorsabb átömlesztése és derítése céljából kívánatos változást azáltal létesíthetjük, hogy az (i1, i2), illetve (g, g1, g2) áramba és elvezető kapcsok helyzetét változtatjuk az (f1, f2), illetve (e1, e2) kontaktusgyűrűknek a megfelelő (d, c) széntesteken való elcsuszátása által, miáltal az áramtól átjárt utakat és az átjárt utakon létesített hevítőhatást könnyen szabályozhatjuk.

⚡ HAZAI HIREK. ⚡

Véglegesítés. A m. kir. pénzügyminiszter *Grillusz Jenő* és *Jakóby István* okleveles főmérnököket, ideiglenes minőségű bányagyakornokokat az állami szolgálatban véglegesítette.

Kolozsváriak a földgázért. A földgáz ügyében a múlt héten egy küldöttség járt *Teleszky János* pénzügyminiszternél. Kolozsmegye főiratát mutatta be *Dózsa Endre* alispán a miniszternek s arra kérte, hogy a sármási földgáznak Kolozsvárra való vezetésére állami költségen csőhálózat létesüljön, a mócs—légeni völgyben kutatókutató mélyíttessenek és a tervbe vett légsalétrongyarárt vagy Sármáson, vagy Mócson állítsák föl. *Teleszky* pénzügyminiszter, aki örömmel látja a hazai tüke megmozdulását, kifejtette, hogy nagyon örülne, ha a gázkihasználás és értékesítés sikere s az ezzel járó mérhetetlen fontosságú közgazdasági föllendülése Kolozsvárnak az ő nevéhez fűződne. Örömmel említi föl, a tárgyalások külföldi pénzcsoportokkal már annyira előrehaladtak, hogy a külpolitikai helyzet javulása esetére kilátás van az egész kérdés-komplexumnak legkedvezőbb el-

intézésére. Angol és francia tükepénzes-csoport részvétele van ugyanis kilátásban több mint tízmillió korona befektetéssel, ami lehetővé teszi a vezetéknek Kolozsvárról át Budapestre való kiépítését. Az állam maga nincs abban a helyzetben, hogy hitelét a szükséges mértékben erre a célra igénybe vegye, mert az államnak már meglévő üzemei: a gyárak és vasutak fejlesztésére kell a nagyarányú befektetési tüke. De helyesebbnek is tartja, ha a mozgékonyabb magánvállalkozás veszi kezébe a gáz értékesítésének nehéz földadatát. A mócs—légeni völgyben a miniszter szakértői szerint nem sok eredmény kecsegtet. Végül kijelentette, hogy a salétrongyarárt Sármáson a gázmezők fölrobbanhatásának veszedelme miatt nem igen lehet fölállítani, hanem más megfelelő s a gyár létesítésére szükséges egyéb alapfeltételek birtokában lévő helyre a gázvezeték mentén valószínűleg Kolozsvárra fogják telepíteni. A zajos tetszéssel és helyesséssel kísért beszédre Fekete Nagy Béla helyettes polgármester mondott köszönetet, majd *Hirsch Ödön* gyáros bejelentette, hogy a gázvezeték létesítésére a város támogatásával társaság alakult, amely ötmillió koronát biztosított, de szükség esetén tízmillió is rendelkezésre áll erre a célra.

A magyar szakírók országos egyesületének jubileuma. Múlt hó 24-én ünnepelte meg az egyesület 10 éves fennállását. A napi sajtó sokoldalú igénybevételé folytán az képtelen az egyes közgazdasági, illetve foglalkozási ágakat érdeklő kérdéseknek szakirodalmi feldolgozásának nyilvántartására s ezért válik a szakirodalom s ezzel a szaklap működése fontos tényezővé. Minden szakmának megvan a megfelelő szaklapja, mely kitűnő érzékkel csoportosítja maga köré azokat, kiket képességük egyenesen jelölt ki arra, hogy szakkérdések irányító feldolgozásában részt vegyenek. A szakíróknak ezen magas színvonala és jelentősége érlelte meg a szakíróknak külön egyesületbe való tömörülését, melynek sikere biztató volt már akkor, mikor *Gelléri Mór* állott a mozgalom élére. A magyar szakírók országos egyesülete 10 év alatt rendkívül termékeny munkát végzett. Csak az igazán hívatott szakirodalmat vette fel egyesületének működési körébe, miáltal annak színvonala emelésében és hivatásának értékelésében igen nagy szolgálatokat teljesített. Annak folyományaképpen az egyesület az kormányhatóságnál, mint az egyes társadalmi és közgazdasági érdekeltségek körében elismertette létjogosultságát és közhasznú működését. Kezében ápolta a szakíróknak kollégiális együttműködését s közöttük együttérzést teremtett, minek ugy a szaklapok, mint a szakírók is hasznát látták. Tíz éves fennállásával és működésével az egyesület bebizo-

MŰSZAKI ÉS GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tüzoltó fecskendők. ∴

Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.

Kenőolajok, tisztítógyapot, gépsziják. Robbanámentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B/3140/731/52)

MOTOROK.

nyitotta, hogy a társadalmi és közgazdasági együttélésnek fontos és megbecsülést érdemlő tényezőjévé lett. Hálával emlékezik Gelléri Mórról, kinek önfeláldozó vezetésével teremtette meg azon alapokat, amelyeken a magyar szakirók országos egyesületének fennállása és nagy erkölcsi jelentősége felépült.

Ujabb kutatások és mélyfurások. Az állam kutató tevékenysége a jövő évben is aligha fog szünetelni, hacsak — amitől az egész ország retteg — a háboru réme lehetetlenné nem teszi az áldásos munkát. Bányakutatásokra ugyanis, miként a folyó évben, úgy 1913-ban is 40.000 koronát szánt az állam. Ezenfelül az ország legkülönbözőbb részein mélyfurásokat is szándékolnak s erre a célra ismét kerek félmilliót áldoz. De ez még nem minden. Míg ezen kiadások a bányagazgatóságok számláján kerülnek elszámolásra, addig a földgáz, petróleum és kálsó-kutató kirendeltség külön nem kevesebb, mint 379.878 koronát kap csupán mélyfurásokra, míg csupán gázkutatásra 21.000 koronát fog költeni. Hogy zavarba ne jöhessen a kutatóhivatal, 100.000 koronáért újabb furógarnitúrát is szerezhet be. Igen érdekes az, hogy az állam szerint a magánvállalatok drágán és lassan furnak, míg a saját regeiben megbizhatóbbnak és olcsóbbnak bizonyultak a mélyfurások. Mit szólnak vajjon ehhez a vállalatok, melyek pedig világszerte elhalmozottak munkával magánosok, bányavállalatok és kormányok részéről. Nem hinnők, hogy végkép megállapodott véleménye lenne ez az intézkedő faktoroknak. Igen érdekes, hogy furócsöveken eddig közel 400.000 korona érték került a föld mélyébe. Ez az összeg 1913-ban félmillióval fog emelkedni. Mindennél ékeesebb bizonyosság a kolozsvári kutató bányahivatal szorgos működésének. Gázkutak elzárására majdnem 50.000 koronát szánnak. Az állami szénbányák se szüntetik e kutató tevékenységüket. Kutatásokra, mélyfurásokra és elővájásokra nem kevesebbet, mint hat és félszáz ezer koronát fordítanak a jövő évben, holott ez évben csak 200.000 koronát adtak ki e célra. Még a szénbányászat is gondot fordít a kutatásokra. 1913-ban rónaszék geológiai viszonyait akarja feltárni. Ez folytatás lesz, amennyiben az idén 24.000, jövőre 40.000 koronával eszközlik ezt a kutató-munkát. Ezekből látnivaló, hogy a pénzügyminiszterium bányászati főosztálya tudatában van annak, hogy az ország bányakincseit a jövő nemzedék érdekében szívós, kitartó munkával kell felkutatni s ez csakis áldozatokkal lehetséges.

A nagybányai bányakerület altisztjei nov. hó 1-től új rangsorozati beosztást nyertek. Észreint az egész kerületben van jelenleg 11 művezető; 33 I-ső osztályú altiszt; 3 segédaltiszt, 2 beteglátogató és 10 hajdu és szolga. A legnagyobb fizetés 2000 K, a legkisebb 700 korona és mellé illetmények.

A tőzegláp hasznosításáról tartott előadást Vajda Ödön gépészmérnök a Mérnök- és Építészegyletben. Az előadó, aki Németország, Dánia, Svédország és Kanada tőzeglápjainak értékesítését a helyszínén tanulmányozta, kimutatta, hogy ez a kis értékű tüzelőszer a távoli szállítás költségeit nem bírja el. Azon kísérletek pedig, amelyekkel értékebb tüzelőanyaggá akarták feldolgozni, mindaddig kielégítő eredményre nem vezettek. Így gazdaságos hasznosításának leghelyesebb módja az, ha magán a lápon erőtelepet építenek, a tüzeget generátorokban elégetik és az előállított elektromos energiát a környék mezőgazdaságának és ipartelepeinek rendelkezésére bocsátják. Az előadó különösen felhívta a figyelmet arra a módszerre, amely a tőzegben levő nitrogént is értékesíti és belőle melléktermévként ammonium szulfátot állít elő. Befejezésül arra mutatott rá, hogy a tőzeg ipari hasznosítása és a lápterületek mezőgazdasági művelése nem zárja ki egymást és ezt a két hasznosítási módot könnyen kombinálhatni. Az előadást zajos tetszés jutalmazta.

Szerencsétlenségek. Brassóból irják lapunknak: A keresztényfalvi közszénbányában súlyos szerencsétlenség történt. Kovács István bányász egy megrakott csillén akart leereszkedni a telepre. Nagy kanyarulatnál a csille kisiklott s Kovács a kerekek alá került. Súlyos belső sérüléseket szenvedett. — A nemesbittai kőbányában egy szikla leszakadt és Velecsák Pál munkás lábát szétroncsolta.

Fizetésjavítás az állami fémbányáknál.

Az 1913. évtől kezdődőleg jobb dolguk lesz az állami fémbányák műszaki tisztviselőinek. A pénzügyminiszter méltányolta okadatolt panaszukat, hogy pl. az állami vasművek, szénbányák ugyanolyan képesítésű és működési körben levő tisztviselőikara jobban dotálattik és már a jövő évre közel 41 ezer koronát irányzott elő ennek a visszasszágnak megszüntetésére. Ezentul e rendezésnél fogva a

VI. rangosztályban volt	6 állással szemben le.	12 állás
VII.	26	31
VIII.	46	46
IX.	44	46
X.	48	35

E változáson felül a bányorvosok helyzete is javul. A bányafőorvosi állás megszűnik (eddigelő ez a IX. fizetési osztályba tartozott) s helyette a VIII. fizetési osztályu kerületi orvosi állásokat kreáltak. Ilyen állás három lesz. Ugyanezen fizetési osztályba kerül a rendezéssel 9 orvos, míg 8—8 a IX. és X. rangosztályba jut. Ez a létszámrendezés mindössze évi 2400 koronába kerül.

Az altisztekről sem feledkezett el a miniszter. Először is 44 új művezetői állást kreáltak 2000 korona fizetéssel, 320—800 korona lakáspénzzel és 30 köbméter tűzifa járandósággal. Az utóbbiak számát már az előző 2 évben ötvenhárommal szaporították, most száznegyvenkettőre emelik, ellenben a II. és III. osztályú altisztek számát együttvéve százöttel apasztják. Az altisztli személyzet ezen fizetés- és lét-

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B/06/714/4)

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

számrendezése közel 70.000 koronát igényel. Szükségessé az tette e rendezést, hogy a fémbányáknál az összes kézi munkát lehetőleg gépi erővel váltották fel, ezeknek üzemeltetése műszaki ismeretekkel bíró altiszteket kívánt.

Bányatársgyűlés. A bucsónyi Szent Miklós, a nagykirnikai Fenyvesi Kaprós Szent György, a kornai Kirnikai Szent György la Sztolna Recse bányatársulatok és a verespataki Szitás bányatársaság múlt hó 18-án igazgatóválasztás céljából az abrudbányai kir. bányabiztosságnál társgyűlést tartottak.

Uj sósfürdő. A sóvári kincstári főbányahivatal régebben előterjesztést tett a pénzügyminiszternek s engedélyt kért, hogy a sóvári bányatelepen sósfürdőt létesítsen a kincstári tisztek és altisztek használatára. A pénzügyminiszter most megadta az engedélyt a fürdő felépítéséhez s e célra 40.000 koronát irányzott elő. A munkálatokat 1913. év tavaszán kell megkezdeni és oly erővel folytatni, hogy az négy hónap alatt befejezést nyerjen.

Megegyezés a lámpási sztrájk ügyében. A lámpási bányászsztrájk tavalevőleg azzal végződött, hogy a munkások kiléptek a társaság szolgálatából, miután a hosszadalmas békéltető tárgyalások sikertelenek voltak. A majdnem négyhetes munkaszünetelés ügyében végre fordulat állott be. A munkások belátták ugyanis, hogy a vállalat saját anyagi károsodása nélkül, a már felajánlottnál nagyobb béremelést nem adhat. Elfogadták tehát a vezetők tanácsára a tárgyalások folyamán kilátásba helyezett bérjavításokat s valameennyien munkába álltak. A lámpási bányában most már ismét folyik a munka.

Sopronvidéki köszénbánya részvénytársaság cég alatt új vállalat keletkezett Budapesten. A társaság átveszi a Brenneri Köszénbánya Rt. brenneri és ritzingi szénbányáit, de azonkívül esetleg egyéb bányákat is megszerez. Az alaptőke 2.600.000 K, mely 7.000 darab egyenként 200 korona névértékű bemutatóra szóló elsőbbségi és 6.000 darab egyenként 200 korona névértékű bemutatóra szóló törzsrészvényre oszlik. Az igazgatóság 6—8 tagból áll. Az első igazgatóság tagjai alaptők által kinevezettek: *Fuchs Richard*, br. *Kornfalvi Pál*, *Patzerhofer Konrád*, *Patzenhofer Rudolf*, *Rottermann Richard*, *Stern Ede*, *Tolnai Lajos* és *Végh Arthur*.

Elhanyagolt bányák. Az iglói bányakapitányság felhívja gölnicbányai járásban, Szolnok község határában fekvő *Attila* és *Zoltán* védnevű bányaművek részvényeseit, hogy 90 nap alatt bányai igazgatót jelentsenek be, a bányákat vegyék művelésbe vagy szünetelési engedélyért folyamodjanak. Ellen esetben pénzbírsággal és végül a jogositmányok elvonásával fogják őket büntetni. Ugyanílyen sorsra fognak jutni az Igló község határában fekvő *Andreas* és *Martini* védnevű bányák, amelyeknek részbirtokosait már pénzbírsággal marasztalták.

Az iskolázott bányamunkások. Kaptuk a következő sorokat: Engedje meg igen tisztelt Szerkesztő ur, hogy néhány sornyi megjegyzést fűzzek A Bánya legutóbbi vezércikkéhez. Többek között arról is szó esett abban, hogy érzékenyen kevés az iskolázott bányamunkás s ezek száma a kivándorlás következtében még apadni fog. Azt akarom most itt felemlíteni, hogy ez a hiány iskolázott bányamunkások bevándorlása által aligha lesz pótolható. Példa arra az én esetem.

Ezelőtt két évvel kerültem Magyarországra s az itteni bányatelepről, amely egy német birodalmi vállalat tulajdona, munkát vállaltam. A lokomotív-

vezetői, gépészi és fűtői vizsgákat előzőleg a prágai műegyetemen „igen jó“ eredménnyel tettem le. A múlt hónapban az erről szóló okmányaimat nostrifikáltatni akartam az illetékes magy. kir. bizottságnál. Megjegyzem, hogy birom oly mértékben a magyar nyelvet, amennyi az alantosomalval való megértéshez szükséges, komplikáltabb esetekre pedig állandóan tolmács áll rendelkezésemre. A vizsgázó biztos gyors magyar beszédét azonban nem bírtam megérteni s így bizonyítványaimat nem nostrifikálták. Német feleleteimet nem vették figyelembe.

Ha a magyar hatóságok ily nehézségeket támasztanak a bevándorolt iskolázott bányaszeméllyel szemben, nemcsak ezeket kényszerítik a kivándorlásra, hanem az ipartelepek munkáját is megnehezítik, amelyek megfelelő személyzet hiányában képtelenek az üzemeltetést folytatni. Az itteni ipartelepekhez, minden fáradozásunk ellenére, nem bírnak stabilgépekhez értő, Magyarországon vizsgázott gépészt kapni, ezen az alapon kértük bizonyítványaim nostrifikálását. Jelenleg ezt az állást egy prágában vizsgázott gépész tölti be, amiért a veszprémi iparfelügyelő az üzem beszüntetését helyezte kilátásba. Várpalota, 1912 szeptember 26. Mrban József művezető.

Az üszögi nagy szénmosó-telep. Ismétlően hirt adtunk azon nagymérvű beruházásról, melyet a dunagözhajózási társulat pécsi szénbányáinak minél modernebb berendezése és szállítóképességének fokozása érdekében Üszög állomáson tervez. Az építkezések előmunkálatait már korábban megkezdették s úgy tervezik, hogy a jövő év nyarán ezen új létesítményt már üzembe is helyezhessék. Üszögön első sorban is gépüzemre berendezett nagy szénmosó telepet létesítenek és itt futnak majd össze valamennyi szénbányának termékei, melyek itt átesvén a minőség kiválasztását eszközlő mosáson, innét indulnak majd a megrendelési állomásokra. A termelést máris évi 7 millió métermázsa szén termelésére fokozták és jövő évben folytatni fogják a bányák mentén a munkáslakások építését is, hogy minél több munkást köthessenek le állandó jelleggel. Az üszögi szénmosó teleppel kapcsolatosan olyan nagy elektromos központot létesítenek itt, mely nem csupán az összes társulati bányákat fogja a szükséges elektromos világítással és hajtóerővel ellátni, de lényegesen több áramot fog fejleszteni, mint amennyire a társulatnak saját céljaira szüksége lesz. Még nincsen teljesen megoldva a vízkérdés Amire okvetlenül szükség van, azt a Schroll-bánya fölös, elfolyó vizéből Üszögre vezethetik, de ezen viz alkatrészei vegyileg nem mindenképen megfelelőek, a miért is folytatják a vízkeresést és mivel nemrégiben az üszögi uradalom tulajdonosa a közeli Árpád falu határában angol vízkeresők segítségével bő vízforrásra bukkant, és ezzel ott végét vetette a vízhiánynak, remélhető, hogy Üszög közelében is elegendő gazdag vízforrás áll rendelkezésre, ezeket csak föl kell találni, amire nézve szintén megtörtént a szükséges intézkedés. Az üszögi beruházások oly nagymérvűek, hogy azokhoz mintegy öt millió koronát kell investálni, de a hatalmas társulatnak mindenképen modern gondolkozásu mostani vezetősége nem retten vissza hasznos befektetésektől, amiről tanuskodik, hogy mostanában egymás után épülnek a modern kornak megfelelő személyszállító hajók is, és ennek tudható be azon örvendős fejlődés, melyet a dunagözhajózási társulat az utóbbi két évben minden vonalon, úgy a dunai szállítás, mint a pécsi szénbányáknál fölmutatni képes.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Szénhiány Oroszországban. Dél-Oroszországban olyan nagy a szénhiány, hogy a városok képviselőtestületei arra kéri a kormányt, engedje meg a külföldi szén vámmentes behozatalát. Dél-Oroszországban a nagy ipartelemek a szénhiány miatt redukálják az üzemet, sok fűrészes és gőzmalom már nem dolgozik. Moszkvában is olyan fenyegető a szénhiány, hogy a villamos-telepek és a közúti vasut kénytelenek lesznek beszüntetni az üzemet. Az iparvállalatok egyetlen reménysége, hogy Angolországból be fognak hozni 50 millió pud szenet. A kormány megtiltotta a szénnek Törökországba és az antracitnak Olaszországba való kivitelét.

✂ DEUTSCHER BERICHT. ✂

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Bau einer neuen Kohlenwäscherei. Wiederholt haben wir schon über die grosszügigen Betriebsvergrößerungen, die die *Erste k. k. priv. Donau-Dampfschiffahrts-Gesellschaft* in ihren *Üszöger* Werken vornimmt, geschrieben. Die Arbeiten werden noch im Laufe des nächsten Jahres beendet sein. Weiter ist die Anlage einer Kohlenwäscherei geplant, die in grossem Styl zur Ausführung gelangt. An diesen Platz werden die Produkte aller in der Nähe gelegenen Bergwerke der Gesellschaft geleitet, die Kohle separiert und von da aus weiter transportiert. Die Kohlenproduktion dieser Gruben ist heute bereits auf jährlich 7 Millionen Doppelzentner gebracht worden. Ausserdem ist der Bau einer grossen elektrischen Zentrale projektiert, die nicht nur die Werke der Gesellschaft mit Kraft und Licht versorgen soll, sondern auch noch genügend Strom erzeugen wird, um damit die anliegenden Gemeinden zu versehen. Die Wasserfrage ist noch nicht gelöst. Vorläufig wird das Wasser aus der „*Schroll-Grube*“ nach *Üszeg* geleitet und dort verbraucht. Da dieses Wasser indes nicht ausreichend ist und auch seiner chemischen Zusammensetzung wegen den Zwecken nicht besonders entspricht, werden die Forschungen nach Wasser fortgesetzt. Für die Arbeiter werden zweckentsprechende Wohnhäuser gebaut. Die Investitionen betragen bereits 5 Millionen Kronen. Hier walten praktisch und modern denkende Leute, die das

Szlovákiai sósvíz

CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
HUGYSZERVI BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYÍT.

Megrendelő a »Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.-T.«-nál Budapest. Telefon 162-84

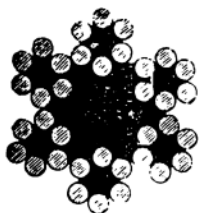
FURÓ GYÉMÁNTOK
CARBON ÉS BOORT
gyémántok ipari célokra.

EHRMANN & BAHLSEN
London E. C., 18. 19. & 20. Holborn Viaduct.
Sürgöny-cím? **Bahlsen London.**
(3315/122/52/11.)

KAISER & Co.
CASSEL

Levélcím: Kaiser & Co, Maschinenfabrik, Cassel 28

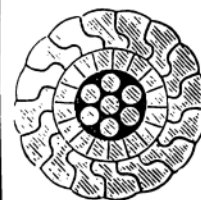
Sodronykötél-pályák.
Függőpályák, villamos-függőpályák
siklók, láncpályák, szállítóberendezések
Vezérképviselő Magyarország és Románia területére:
KLEIN KÁROLY, mérnöki iroda, Brassó 2
(3273/765/52)

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/869/24.)

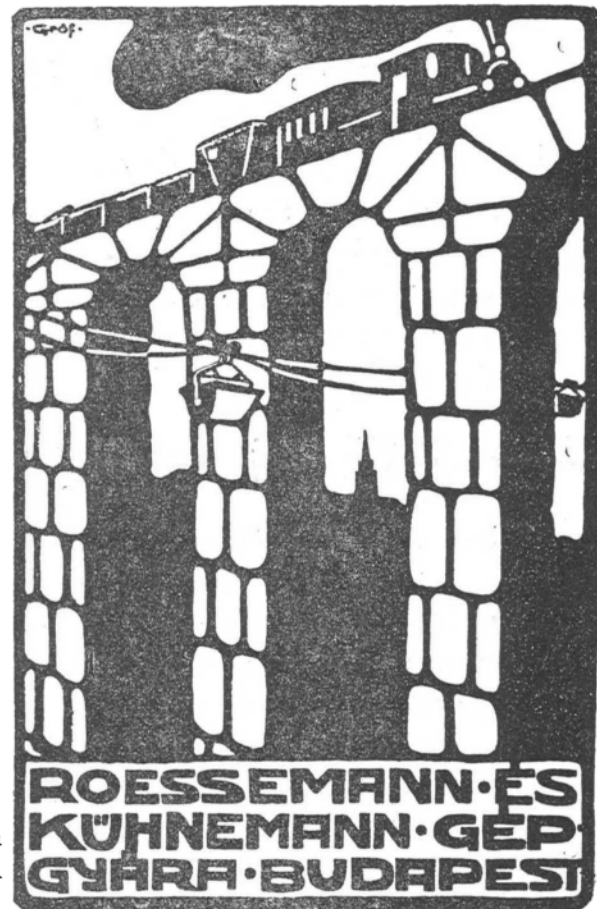
verkehrte Sparsamkeitssystem nicht kennen, sondern die Anlagen in grosszügiger Art und unter Ausnutzung aller technischen Errungenschaften durchführen. So werden diese Werke nicht nur ihren Zweck zum Nutzen der Gesellschaft voll und ganz erfüllen, sondern auch vorbildlich wirken für andere und eine Zierde sein für die gesamte Industrie Ungarns.

Ein neuer Erfolg der ungarischen Maschinenindustrie. In der elektrischen Überlandzentrale Galgóc kam in diesen Tagen ein Rohölmotor System Sulzer-Diesel von 1.000 HP in Betrieb, welcher der erste Repräsentant von Grossdieselmotoren in dieser Einheit sowohl in Ungarn als auch in Oesterreich ist. Dieser Motor wurde in der hiesigen Fabrik der L. Láng Maschinenfabriks-Aktiengesellschaft gebaut, die das alleinige Ausführungsrecht in Ungarn für die Sulzer-Dieselmotoren besitzt.

Das Eisenkartell. In der am 25. ds. Mts. abgehaltenen Plenarversammlung des Eisenkartells wurde beschlossen, die Verkäufe von *Stabeisen*, *Grobblechen* und *Trägern* für das erste Quartal 1913 auf Grund der bisherigen Preise freizugeben, eine *Erhöhung der Preise daher nicht eintreten zu lassen*. Der Obmann des Exekutivkomiteets Direktor Rotballer erstattete das Referat und stellte fest, dass die Preise der erwähnten Artikel sich unter Aus-

landspartität bewegen, und dass unter normalen Verhältnissen eine Erhöhung der Eisenpreise zu befürworten gewesen wäre. Der deutsche Stahlwerksverband habe am 21. d. M. seine Preise für Träger um 2 1/2 Mark pro Tonne erhöht. Trotzdem wurde von dem österreichischen Eisenkartell mit Rücksicht auf die politische Lage von einer Erhöhung der Inlandspreise abgesehen. Eine Abnahme der Produktion infolge des Balkankrieges war bisher noch nicht zu konstatieren, doch muss immerhin damit gerechnet werden, dass für den Fall weiterer Komplikationen der gesamte geschäftliche Verkehr eine Einschränkung erfahren würde.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

LANGSTEIN és KLEIN
hordozható accumulátor-gyár.

Valódi Korányi-féle szijvarró sodrony egyedárúsítása

Budapest, IV.
Ferenciek-tere 3.
TELEFON 86-33.

Hordozható accumulátorok, villamos gyújtótelemek, kézi lámpák, hányalámpák, Tűzoltólámpák, kocsilámpák, zseblámpák és automobilbatteriak.

! Szab. elektromos vészlámpák! Izzólámpa és elektrotechnikai cikkek gyári raktára.

(B/3478/733/48/II)

Furókészülékek

és teljes furóberendezések

földrétegek megvizsgálására és mélyfurásokhoz bármely kézi és gépezemre.

A 117. számú katalogust érdeklődőknek beküldjük.

Tiefbohr-Maschinen- und Werkzeuge-Fabrik Nürnberg

HEINRICH MAYER & Co.

NÜRNBERG-DOOS. (1917/5, 52/11)

1912. évi 1937. szám.

Árlejtési hirdetemény.

A magyar királyi pénzverőhivatal az 1913. évben
hatezer (6000 q) métermázsa kőszent,
hatszáz (600 q) „ pirszent (coaks),
hatszáz (600 q) „ 66°Be, teljes arsenmentes kénsavat,
összesen ötezerkétszáz (5200) márka ürtartalmu 400—600 márkás
hainsbergi Lorenz-féle grafit olvasztótégelyeket és
összesen egyezeregyszáz (1100) márka ürtartalmu 50—60 márkás —
Morgan-féle grafit olvasztótégelyeket szükségel és ezekre száll-
ítási pályázatot hirdet.

A felsorolt mennyiségek csak megközelítőek és így a tényleges megrendelés
 tiz (10%) százalékkal nagyobb vagy kisebb is lehet.

Vállalkozók ajánlatukat, mely ivenként egy koronás (esetleges mellékletek
 pedig egyenként és ivenként 30 filléres) bélyeggel ellátandó *Ajánlat az 1913. évi*
anyagszállításra feliratu, pecséttel lezárt borítókbau a kör öczbányai m. kir.
 pénzverőhivata hoz

1912. évi december hó 18-ika déli 12 óráig

küldjék be. — Későbbben érkező ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Ajánlattevők tartoznak az ajánlott anyag összértékének öt (5%) százalékját
 mint bánatpénzt, akár készpénzben, akár biztosítékképen elfogadható érték-
 papirokbau, hivatkozással ezen hirdeteményre, a m. k. pénzverőhivatal pénztáránál
 előzetesen letenni; a bánatpénzt az ajánlathoz mellékelni nem szabad.

Az anyag minősége és szállítására vonatkozó részletes feltételek a m. k.
 pénzverőhivatalnál betekintheők, illetve tőle megszerezhetők, miért is az ajánlat-
 tevők ajánlatukbau határozottan kijelenteni tartoznak, hogy azokat ismerik és
 azoknak magukat alávetik.

Akik a m. k. pénzverőhivatallal üzleti összeköttetésben eddig még nem
 állottak, kötelesek szállítási képességüket és megbízhatóságukat az illetékes keres-
 kedelmi és iparkamara bizony'atával is igazolni

A m. k. pénzverőhivatal, illetve a m. k. pénzügyminiszterium fenntartja
 magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott
 árra, szabadon választhasson, esetleg mind elutasítsa.

Az ajánlatok felbontása, minél az ajánlattevők is jelen lehetnek, a m. k.
 pénzverőhivatalnál folyó évi december hó 18-án délután 3 órakor fog történni.

Körmöczbánya, 1912. évi november hó 21-én.

Magy. kir. pénzverőhivatal.